

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1895.

Andra Kammaren.

N:o 9.

Tisdagen den 26 februari.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 dennes.

§ 2.

Af de i senaste sammanträdet bordlagda motioner hänvisades:

herr *D. Perssons* i Tällberg m. fl. motion, n:o 162, till kammarens tillfälliga utskott n:o 3;

herr *A. V. Nilsons* från Lidköping motion, n:o 163, till konstitutionsutskottet;

herrar *C. A. Anderssons* från Malmö och *Z. Larssons* från Upsala motion, n:o 164, till tillfälliga utskottet n:o 4; samt

herr *M. Alsterlunds* m. fl. motion, n:o 165, till tillfälliga utskottet n:o 3.

§ 3.

Efter föredragning vidare af den af Riksdagens nästlidet år församlade revisorer afgifna berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1893, remitterades densamma till statsutskottet.

§ 4.

Föredrogs och bordlades för andra gången statsutskottets utlåtande n:o 8.

§ 5.

Härefter föredrogs, hvar för sig, statsutskottets memorial:

n:o 27, med förslag till voteringsproposition i anledning af kammarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens andra hufvudtitel; samt

n:o 28, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande anslag till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik m. m.; och blefvo dervid de af utskottet i nämnda memorial föreslagna voteringspropositioner af kammaren godkända.

§ 6.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:
statsutskottets utlåtanden n:is 29, 30 och 31;
Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *A. Lilljeqvist* under 8 dagar fr. o. m. den 1 instundande mars;

herr *O. W. Lindh* i Seffle under 4 dagar fr. o. m. den 5 instundande mars;

herr *O. Melin* under 8 dagar fr. o. m. den 28 dennes;

och herr *Folke Andersson* under 8 dagar fr. o. m. den 26 dennes.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtanden:

n:o 1, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus; och

n:o 2, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 3 uti instruktionen för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 13, i anledning af väckt motion om ändring i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

n:o 14, i anledning af väckt motion angående ändring af 27 kap. 10 § byggningsabalken; och

n:o 15, i anledning af väckt motion om tillägg till 7 kap. 3 § strafflagen.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,18 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Onsdagen den 27 februari.

Kl. 11. f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 20 i denna månad.

§ 2.

Herr talmannen lät uppläsa följande till kammaren inkomna dödsattest:

På begäran intygas härmed, att riksdagsmannen herr *Olof Rönnberg* afled å Sophiahemmet den 24 februari 1895 kl. 2 e. m.

Som ofvan.

Edgar Wikner,

legit. läkare, underläkare på Sophiahemmet.

Efter sålunda erhållen underrättelse om detta dödsfall beslöt kammaren, uppå hemställan af herr talmannen, att jemlikt föreskriften i 28 § riksdagsordningen till Konungen ingå med anmälan om den inom kammaren sålunda uppkomna ledighet; och blef ett i sådant afseende på förhand uppsatt skrifvelseförslag, som nu upplästes, af kammaren godkänt.

§ 3.

Till kammaren hade vidare inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att riksdagsmannen i Andra Kammaren herr ingenjör *Z. Larsson* är af sjukdom (strupkatarr) hindrad att under de närmaste dagarne deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygas härmed.

Upsala den 26 februari 1895.

Ernst Bolin.
Med. doktor.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtanden n:is 1 och 2; samt

lagutskottets utlåtanden n:is 13, 14 och 15.

§ 5.

Om ändrad lydelse af 94 § utskökningslagen.

Till kammarens afgörande förelåg till en början lagutskottets utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 94 § utskökningslagen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 1, hade herr *C. G. A. Bergendahl* hemställt, att Riksdagen för sin del ville besluta, att stadgandet i 94 § af gällande utskökningslag måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Å landet skall auktion å fast egendom hållas å tingsstället i orten, der ej gäldenären vid utmätning eller, der enligt 28 § egendomen skall utan föregående utmätning säljas, hos öfverexekutor före målets afgörande yrkat, att auktionen skall hållas å landskansliet eller å annat ställe i orten än tingsstället; uppgifver gäldenären annat ställe i orten än tingsstället, pröfve öfverexekutor, om stället må anses lämpligt. Äro flere, som ega auktionsställe nämna, och kunna de ej derom sig förena; bestämme öfverexekutor, hvar auktionen skall hållas. Skall auktionen hållas på annat ställe än landskansliet, varde den förordad af utmätningssmannen i orten.»

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter uppläsande af denna utskottets hemställan anförde:

Herr Bergendahl: Såsom medlem af Elfsborgs m. fl. läns hypoteksförenings styrelse har jag på grund af den erfarenhet, som denna förening vunnit beträffande 94 § af nu gällande utskökningslag, kommit till den åsigten, att skäl förefinnas att söka ändring i nämnda paragrafs ordalydelse. Och dessa skäl ha föranlett mig att afgifva den motion, öfver hvilken lagutskottet yttrat sig i sitt nu föreliggande utlåtande.

Förändringen afser att såsom regel bestämma, att exekutiv auktion på landet skall hållas på tingsstället, i stället för att, såsom nu är

förhållandet, detta inträffar i de flesta fall endast då gäldenären derom framställer yrkande.

Men som man väl vet, underlåter gäldenären vanligen att göra detta yrkande, dels af det skäl, föreställer jag mig, att han ej vet, hvad lagen i detta fall föreskrifver, nemligen att han skall vid utmätningstillfället eller ock — der § 28 utsökningslagen är tillämplig — hos öfverexekutor före målets afgörande tillkännagifva, hvar han önskar att auktionen skall hållas, dels af den orsak, antager jag, att gäldenären vid dylikt tillfälle icke förmår riktigt klart inse, huru han bör ställa för sig i detta hänseende för att på bästa vis tillgodose sitt intresse, som dock i ej oväsentlig grad är beroende på valet af ställe, der auktionen skall försiggå.

Då nu i dylikt fall det är öfverexekutor, som bestämmer, hvar auktionen skall hållas, kommer denna vanligen att ega rum på landskansliet. Och då detta är beläget på långt — och ibland mycket långt — afstånd från den ort, der egendomen, som skall säljas, är belägen, så blir den vanliga följden, att inga spekulanter inställa sig, och detta hufvudsakligen af den anledningen, att resekostnaderna bli för höga. Denna motion afser nemligen egentligen att påpeka, huru förhållandena i nu förevarande afseende ställa sig vid mindre jord-egendommar.

Lagutskottet har emellertid funnit sig föranlåtet att afstyrka min motion, och detta på skäl, som jag skall be att i korthet få beröra.

Lagutskottet säger, »att lika litet som man har skäl att påstå, att för alla särskilda fall och inom alla delar af landet landskansliet är det auktionsställe, som bättre än tingsstället i orten lämpar sig för försäljning af fast egendom å landet, med lika litet fog torde man kunna påstå motsatsen. Enligt utskottets mening kan en allmän regel härutinnan ej uppställas, utan i detta afseende gestalta sig förhållandena helt olika för de särskilda fallen».

I motsats mot lagutskottet har jag ansett mig böra såsom regel uppställa, att auktionen bör hållas å *tingsstället*, och har jag sökt gifva skäl för denna åsigt.

Men utskottets egentliga hufvudmotiv för sitt afstyrkande utlåtande har det uttalat i följande ord, hvarmed utskottet antyder, hurusom »i nu förevarande motion ifrågasättes, att öfverexekutors obegränsade valrätt skall honom betagas, utom för det fall, att flere äro, som ega auktionsställe nämna och ej kunna sig derom förena».

Detta lagutskottets påstående förstär jag emellertid ej, ty jag har genom mitt förslag ingalunda beröfvat öfverexekutor den magt, som han äfven i detta fall eger, att — om gäldenären uppgifver annat ställe i orten än tingsstället — pröfva, om det uppgifna stället kan anses lämpligt.

Så säger utskottet till slut, »att hvad beträffar inteckningshafvare och andra, som vid försäljning af den fasta egendomen hafva intressen att bevaka, torde enligt utskottets uppfattning dessa intressen i regeln kunna med lika stor lätthet tillvaratagas, om auktionen hålles å landskansliet, som om densamma förrättas å tingsstället i orten». Skälen härtill skulle vara, att för rättsinnehafvarne ej skulle möta några svårigheter att i residensstaden finna ombud för bevakande af deras in-

Om ändrad lydelse af 94 §
utsökningslagen.
(Forts.)

Om ändrad lydelse af § 94 utskökningslagen. (Forts.)

tressen, och att kommunikationerna oftast äro beqvämare till residensstaden än till öfriga orter i länet.

Hvad då först beträffar lagutskottets yttrande om tillgång på ombud, torde hvar och en inse, att ett sådant ombud ej kan användas, utan att kostnader derigenom vållas, och torde säkerligen ej heller åt ett ombud kunna lemnas en så vidsträckt fullmakt, att det kan bevaka rättsinnehafvarnes intressen lika väl som dessa sjelfva — närvarande vid auktionen — kunna göra. Härtill kommer, att om denna hålles på tingsstället, kan kronofogden, som bättre än landssekreteraren känner den respektive ortens förhållanden, visa gäldenär och spekulanter större tillmötesgående, än hvad som sker, då auktionen hålles å landskansliet.

Beträffande det andra skälet, att kommunikationerna skulle vara lättare till residensstaden än till andra orter i länet, torde det vara *obestridligt*, att i de allra flesta fall tingsstället är närmare beläget den egendom, som är i fråga, än residensstaden.

Jag hade emellertid, då jag hörde talas om, att reservationer skulle komma att afgifvas, påräknat att jag i dessa skulle finna något understöd, men har jag häruti misräknat mig; af den af herrar von Krusenstjerna m. fl. afgifna reservationen framgår tvärtom, att denna i likhet med lagutskottet, ehuru på ej fullt så våldsamt sätt, slår i hjel min motion.

Reservanterna säga nemligen: »För en del inteckningshafvare och särskildt för nyttjanderättsinnehafvare, hvilka vid försäljningen af den fasta egendomen kunna hafva intressen att bevaka och hvilka i regel torde vara boende inom tingslaget, skulle det visserligen i allmänhet enligt utskottets uppfattning vara förmånligare, om auktionen hölles å tingsstället, än om densamma förrättades å landskansliet, men med hänsyn till ofvan anförda omständigheter och då i allt fall ett antagande af motionen borde föranleda redaktionsändringar i § 97 § utskökningslagen, men motionären härom icke framställt något förslag», afstyrkes motionen. Jag tager mig friheten å nyo påpeka, att motionen afser *mindre egendom*, då i allmänhet torde vara fallet, att *alla* intresserade äro boende inom orten, och i afseende på min underlåtenhet att begära en redaktionsändring äfven i § 97, torde reservanterna kunnat, om de i öfrigt varit gynnsamt stämda mot motionen, hemställa om en skrifvelse till Kongl. Maj:t.

Jag har intet yrkande att göra, ty motionen är att betrakta såsom oåterkalleligen död för denna gång.

Herr Petersson i Brystorp: Då jag varit med om det beslut, hvartill lagutskottet i föreliggande fråga kommit, skall jag be att få yttra några ord.

Hvad motionären med sin motion åsyftar finnes redan enligt lag tillåtet. Motionären anser visserligen, att gäldenär ofta saknar kännedom om stadgandet i § 94 af gällande utskökningslag, enligt hvilket gäldenären sjelf eger bestämma, om auktion å fast egendom på landet skall hållas å landskansliet eller å tingsställe i orten. Men äfven om gäldenären saknar denna kännedom, tror jag icke, att någon synnerlig skada kan derigenom vållas honom. I kongl. kungörelsen den 10 oktober 1890, angående ändrade bestämmelser rörande arfvode för auktion å

utmått fastighet på landet, bestämmes nemligen, att, om auktionen hålles på landet, auktionsförrättaren får halfva arvodet, men om den förrättas å landskansliet, skall landssekreteraren hafva alltsammans. I följd af denna bestämelse äro auktionsförrättarne på landet nog angelägna om och tillse, att auktionerna förrättas å tingsställe.

Om ändrad lydelse af 94 § utskökningslagen.
(Forts.)

För öfrigt tror jag icke det är så säkert, att tingsstället i allmänhet är bättre beläget för dessa auktioner än landskansliet. Till residensstaden finnes i allmänhet jernväg, men till tingsstället måste man oftast färdas långa vägar med häst och åkdon, och detta ställer sig icke billigt. Det är ju möjligt, att någon tjänsteman kan hafva fördel af att få större reseersättning för skjuts å landsväg till tingsstället än på jernväg till residensstaden, men det känner jag icke och vill icke heller fästa mig dervid.

Jag tror för öfrigt icke, att man bör ändra lagstiftningen oftare än det visar sig vara verkligen nödigt, ty annars hinner allmogen icke följa med densamma och riskerar att blifva bötfäld för att den handlar på ett sätt, som förut icke varit orätt.

På grund af hvad jag nu yttrat och med stöd af hvad lagutskottet i sitt utlåtande anfört, yrkar jag afslag på motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Lasse Jönsson: Det torde nu icke vara lönt att framställa något annat yrkande än om bifall till utskottets förslag. Men för den händelse att denna motion en annan gång skulle återkomma i en bättre form, vill jag uttala, att jag instämmer i motionens syfte. Motionen synes mig nemligen hafva ganska talande skäl för sig. Det är ganska besvärligt för spekulanter och inteckningshafvare att nödgas resa till residensstaden för att öfvervara ifrågasvarande auktioner, som lika väl kunna förrättas å tingsstället.

Jag kan icke förstå den siste talarens yttrande, att allmänheten kan komma att plikta, om man ändrar lagparagrafer, vare sig den nu ifrågasvarande eller andra. Nej, den allmänhet, som beröres af denna lagparagraf, förstår mycket väl den förändring, som ifrågasatts. Många olägenheter äro deremot förenade med att dessa auktioner i allmänhet hållas å landskansliet, ty det är mycket vanligt, att en spekulant icke vill underkasta sig de upoffringar, som en lång resa till residensstaden medför, och derigenom slumpas egendomen bort på mycket ofördelaktiga villkor för gäldenären.

Jag har velat framhålla detta, ty om motionen skulle framkomma i en bättre form än nu skett, bör den enligt min åsigt få ett bättre öde, än det lagutskottet nu beredt densamma.

Herr *Arnoldsson* instämde häruti.

Herr *Erickson* i Bjersby: Såsom herrarne finna af utskottets utlåtande, har jag anmält reservation mot den af utskottet använda motivering. I motsats till de fem andra reservanterna, hvilka, såsom den af dem begagnade motiveringen visar, uttalat sig mot motionärens förslag, har jag, som finner förslaget beaktansvärdt, önskat få en motivering, som talade till förmån för motionens syfte. Jag anser

Om ändrad lydelse af 94 § utlökningslagen. (Forts.)

— i korthet, för att nu icke behöfva upptaga tiden med något utförligare anförande — förslaget vara till förmån för alla de parter, hvilkas rätt deraf beröres. Det är fördelaktigt för gäldenären, för in-teckningshafvarne lika väl som för öfrige fordringsägare — ty vid exe-kutiva försäljningar blir det vanligen också konkurs — och det är jem-väl fördelaktigt för spekulanterna på egendomen. Det är ju uppenbart, att det för dessa är förenadt med större omkostnader att resa en längre väg än en kortare, och öfver hufvud taget är naturligtvis afståndet till länsresidensstaden längre än till tingsstället, der den i ena eller andra hänseendet intresserade också kan lätteligen inställa sig personligen och såmedelst undvika kostnaden för anlitan- de af ombud. Med denna åsigt hade jag också tänkt inom utskottet föreslå en skrivelse till Kongl. Maj:t i motionens syfte; men då jag stod ensam om denna mening samt i alla fall, om motionärens hemställan skulle kunna vinna något afseende, ändring måste ske jemväl i vissa andra paragrafer af utlökningslagen än den 94 §, inskränkte jag mig till att endast reser- vera mig mot utskottets motivering. Då nu motionären icke framställt något yrkande, vill jag icke heller göra det. Hade han yrkat på en återremiss i ofvan angifna syfte, skulle jag för min del hafva biträdt det yrkandet.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, och efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, biföl kammaren utskottets hemställan.

§ 6.

Härefter företogs till behandling statsutskottets utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

Punkten 1.

Ang. anslag till postverket. I den till Riksdagen innevarande år afåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof hade Kongl. Maj:t föreslagit, att Riks- dagen, med godkännande af de enligt statsrådsprotokollet öfver finans- ärenden den 14 januari 1895 tillstyrkta ändringar i postverkets stater, måtte för år 1896 bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt till 8,150,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen, hvarigenom post- verkets utgiftsstater skulle ökas med 169,900 kronor.

I sammanhang med denna Kongl. Maj:ts framställning hade utskottet till behandling förehaft en af herr A. Hedin inom Andra Kam- maren väckt motion (n:o 7), deruti föreslagits, att Riksdagen behagade med 5,000 kronor höja den af Kongl. Maj:t begärda ökningen af an- slaget till traktamenten för vaktbetjente vid postverket och således, i enlighet med generalpoststyrelsens förslag, höja traktamentsanslaget från 530,000 till 555,000 kronor.

Utskottet hemställde:

att, med afslag å herr Hedins förevarande motion och med bifall till Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, Riksdagen måtte, med beräkning af postverkets stater för år 1896 till följande belopp, nemligen:

aflöningsstaten	Kr. 3,090,100:—
öfvergångsstaten	» 2,400:—
indragningsstaten	» 593:—
pensionsstaten	» 85,225:—
omkostnadsstaten	» 4,772,000:—
oförutsedda utgifter	» 135,000:—
afkortningar och restitutioner m. m.	» 64,682:—
	<hr/>
	tillsammans Kr. 8,150,000:—

bestämna postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 8,150,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmälts af herr *S. G. von Friesen*, som yrkat, att herr Hedins i ämnet väckta motion måtte af utskottet tillstyrkas.

Efter föredragning af punkten begärdes ordet af

Herr von Krusenstierna, som yttrade: Jag kan icke annat än vara Kongl. Maj:t och statsutskottet tacksam för det tillmötesgående, som kommit generalpoststyrelsens framställningar vid denna riksdag till del; ty äfven i den enda fråga, der postverket ej fått allt, hvad det begärt, nemligen frågan om förhöjning för särskildt ändamål af anslaget till traktementen för vaktbetjente vid postverket, har Kongl. Maj:t och sedermera statsutskottet föreslagit, att hälften af det belopp, generalpoststyrelsen begärt, skulle beviljas. Då nu emellertid i denna fråga den skillnad, som eger rum mellan generalpoststyrelsens och Kongl. Maj:ts förslag, berör i viss mån en principfråga, och då generalpoststyrelsen varit lycklig nog att för sin åsigt vinna understöd dels af en ärad motionär och dels af en reservant inom statsutskottet, har jag icke trott mig kunna annat än söka förfäktas generalpoststyrelsens uppfattning.

Generalpoststyrelsen har ansett, att det skulle vara önskligt, om styrelsen hade möjlighet att åt sådana vaktbetjente, hvilka hafva en särskildt ansträngande tienstgöring, kunna bereda någon viss kort ledighet hvarje år af högst 15 dagar, utan att de under tiden skulle vidkännas något afdrag på lönen, hvilken sannerligen icke är så stor, att den tål vid någon minskning. För detta ändamål har styrelsen ifrågasatt en förhöjning af traktementsanslaget med 10,000 kronor. Kongl. Maj:t har hyst betänkligheter att gifva frågan en sådan utsträckning och ansett, att möjligheten för generalpoststyrelsen att gifva ledighet borde begränsas endast till särskildt ömmande undantagsfall, såsom »sjukdom, försvagad helsa och hög ålder», samt därför nedsatt den begärda förhöjningen från 10,000 till 5,000 kronor. Olikheten mellan generalpoststyrelsens och Kongl. Maj:ts uppfattning i denna

Ang. anslag till postverket. (Forts.) fråga torde sålunda rätteligen kunna preciseras så, att generalpoststyrelsen tänkt sig, att ledighet skulle kunna beviljas åt särskildt ansträngda postvaktbetjente, medan de ännu vore friska, i syfte att kunna i möjligaste mån förhindra, att de slutligen blefve alldeles utslitne. Kongl. Maj:t åter har ansett, att sådan afdragsfri ledighet skulle beviljas vaktbetjente först, när de blifvit sjuka eller gamla och stå på gränsen att uppnå pensionsåldern. Deremot har generalpoststyrelsen med sitt förslag ingalunda afsett, att *hela* postvaktbetjentcorpser skulle erhålla *semester* under någon viss kort tid af året, ehuru väl styrelsen ju kunnat ha fog för en sådan framställning deri, att åt en annan och ännu större corps, nemligen betjente vid statens jernvägstrafik, en dylik förmån blifvit beredd redan år 1870, d. v. s. sedan 25 år tillbaka.

Lika litet har generalpoststyrelsen afsett, att för de vaktbetjente, för hvilka denna förmån skulle beredas, det skulle blifva någon *rättighet* att komma i åtnjutande af densamma; utan det är endast fråga om *möjlighet* för styrelsen att, der särskilda fall föreligga, kunna medgifva en dylik förmån. Detta framgår också tydligt af den begärda summans storlek. Ty om man velat bereda semester åt hela vaktbetjentcorpser — den blir efter den nu ifrågasatta tillökningen 791 eller i rundt tal 800 man stark — skulle efter beräkningen af ett arfvode af 2 kronor om dagen till den extra betjente, som inkallades att göra tjänst under ledigheten, detta medföra en utgift af 30 kronor för hvarje vaktbetjent och sålunda för 800 en utgift af 24,000 kronor om året. Men nu har generalpoststyrelsen ifrågasatt blott 10,000 kronor. I ett flertal fall kan man visserligen ej säga, att postvaktbetjente äro öfveransträngda. Det finnes ju, för att anföra ett exempel, landsvägspostiljoner, hvilka hafva så ordnad, att de kunna tillbringa ända till halfta veckan i sina hem, och för sådana, liksom i flera andra fall, har styrelsen naturligtvis icke tänkt sig, att afdragsfri ledighet skulle beviljas. Men det finnes å andra sidan fall — och dessa äro för visso icke få — der postvaktbetjente hafva en ytterst ansträngande tjänstgöring. Jag skulle kunna anföra en mängd sådana, men jag skall blott omnämna några, och dervid taga dem bland de under senaste tiden till generalpoststyrelsen inkomma framställningar. Jag har handlingarna med mig här. Sådana framställningar få vi allt som oftast, i hvilka det klagas öfver för lång tjänstgöring. Här är t. ex. ett fall, der det omnämnes, att i en stad posttransportören får tjänstgöra 80 timmar i veckan och de båda brefbärarne vintertid omkring 73 timmar, en tjänstgöringstid, som under sommaren betydligt ökas. I en stad är medeltjänstgöringstiden 10 timmar per dag och i en annan från 10 till 11 timmar dagligen. I ett fall på landet har landsvägspostiljonen så stäldt — och jag har ännu icke kunnat ordna det annorlunda för honom — att 4 nätter i veckan tagas i anspråk för resor. I en stad är det icke mindre än 11 à 12 timmars daglig tjänstgöring, och hvar fjerde dag uppgifves vaktbetjenten tjänstgöra ända till 16 timmar.

Nu torde man ju kunna säga, att generalpoststyrelsen skulle kunna afhjälpa dessa och dylika missförhållanden på ett enklare och mera effektivt sätt genom att inrätta extra vaktbetjentbefattning på sådana ställen, der arbetet är för ansträngande. Dertill vore också general-

poststyrelsen enligt sin instruktion fullt befogad och, då anslaget har förslagsanslags natur, fullt oförhindrad. Men utom att detta blefve en dyrare utväg, skulle det äfven vara ett sätt att, med förbigående af Kongl. Maj:t och Riksdagen, på en omväg söka vinna det mål, man äsyftar. När nu en sådan tjänstgöring, som här omnämnts, icke är ett undantagsfall, som inträder endast vid särskilda tillfällen, utan stadigt återkommer dag efter dag, år efter år, så hemställer jag till kammaren, om icke den, som har en sådan tjänstgöring, kan löpa fara att blifva utsliten, och om man icke bör söka förskaffa honom någon ledighet? Det är riktigt handladt mot den enskilde och det är förenligt med en klok hushållning, ty af utslitne får man icke någon effektiv arbetsprodukt. Talar icke billigheten för, att möjlighet beredes sådana personer att åtminstone under några dagar af året känna sig lediga från det vanliga släpet och förunnas full frihet utan att behöfva vidkännas något afdrag på sin lön? Det är blott fråga om att *möjlighet* skall kunna beredas — ej rättighet, utan endast möjlighet att medgifva tjänstledighet i verkligt ömmande fall. Och hvad särskildt angår några postvaktbetjente — de äro visserligen icke många — hvilkas tjänstgöring i det närmaste sammanfaller med tjänstemännens — jag tänker då på en anordning, om hvilken här i Riksdagen förut talats, och som på senare tider i större utsträckning genomförts, nemligen att vid en del jernvägspostkupéer tjänstemännen blifvit utbytta mot betjente — så tyckas väl alla skäl tala för, att samma förmån i afseende på ledighet, som wedgifvits tjänstemännen, äfven beredes de betjente, som ersätta dem.

Såsom jag nyss nämnde, har en sådan anordning som den nu här föreslagna vid en annan stor betjentcorps egt rum redan i 25 år och icke ländt annat än till nytta för hela det verk, till hvilken denna kär hör.

Då det nu icke är mer än 5,000 kronor det gäller, och då det är fråga om en corps, hvilkens pligttrogna och oförtrutna arbete ju har en så oändligt stor betydelse för hela samhället — och hvar och en af eder, mine herrar, känner sjelf hvilken vigt det ligger uppå, att vi erhålla våra bref riktigt och i rätt tid — hemställer jag, att kammaren måtte behjerta detta förhållande och bifalla den af generalpoststyrelsen begärda ökningen. Jag skall därför, herr talman, tillåta mig att yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af herr von Friesen vid betänkandet i denna punkt afgifna reservation.

Häruti instämde herrar *Zetterstrand, Zotterman, Hammarskjöld, Höjer, Odhner, Johansson* och *Eklund* från Stockholm, *Wavrinsky, Berg, Palme, Aulin, Falk, Svensson* från Karlskrona, *Darin, Elis Nilson, Forsell, Hammarström, Göthberg, Broström, Wallbom, Nyström, Bromée, Kardell, Arhusiander, Dahlstedt* och *Alsterlund*.

Herr Petersson i Runtorp anförde: Jag skall blott be att få påpeka, att det här icke endast är fråga om sjelfva anslagssumman, ty äfven i annat afseende är det skillnad mellan Kongl. Maj:ts och generalpoststyrelsens förslag. Dessutom tycker jag, att man icke bör klandra Kongl. Maj:t, om han någon gång har mod att pruta på anslag, som

Ang. anslag
till postverket.
(Forts.)

Ang. anslag till postverket. begäras af vederbörande underordnade myndigheter. Snarare borde man väl därför berömma Kongl. Maj:t och närmast chefen för det departement, detta ärende tillhör. Att utskottet får uppbära klander, det är ju så vanligt, och det tål nog utskottet vid; men icke bör väl Kongl. Maj:t hafva klander, för att han gör en afprutning en och annan gång. Det är nog mycket han har att utstå ändå.

Hufvudskillnaden mellan generalpoststyrelsens framställning och Kongl. Maj:ts förslag ligger deri, att Kongl. Maj:t vill, att ledighet utan afdrag å lönen skall medgifvas blott då särskildt ömmande omständigheter såsom »sjukdom, försvagad helsa eller hög ålder» föreligga, under det att generalpoststyrelsen och likaså motionären tendera derhän, att 15 dagars ledighet skall beviljas postverkets vaktbetjente, oberoende af om de behöfde det eller ej. Att nu generalpostdirektören påstår, att alla dessa vaktbetjente mycket väl behöfva någon ledighet om året, ligger i sakens natur. Ty han skulle ju icke annars blifva så afhållen af sina underordnade, om han icke förde deras sak. Men såsom jag redan sagt — och jag tror, att i denna kammare finnas flere, som dela denna åsigt — synes det mig, att man icke bör gifva semester så allmänt; utan om de ifrågavarande vaktbetjente få hvad de egentligen behöfva, d. v. s. — såsom Kongl. Maj:t föreslagit — när ömmande omständigheter såsom sjukdom, försvagad helsa eller hög ålder föreligga, kunna få tjänstledighet med bibehållande af lönen, tycker jag de kunna vara nöjda dermed.

Jag vill nu icke längre upptaga kammarens tid, utan skall endast be att få yrka bifall till utskottets hemställan i denna punkt.

Herr von Friesen: Det är nog sant hvad den ärade ledamoten af statsutskottet nyss nämnde, att man bör vara Kongl. Maj:t tacksam, om Kongl. Maj:t gör afprutningar på anslagsyrkanden, som komma ifrån underordnade myndigheter. Men i dylika fall som detta, då det gäller de *lägst* aflönade af statens tjenare, har denna kammare städse visat benägenhet att tillmötesgå billiga anspråk. I det särskilda fall, som nu föreligger, tror jag således, att man kan hafva full befogenhet att sakligt pröfva, hvilkendera man helst vill gifva rätt, den underordnade myndigheten eller Kongl. Maj:t. För min del kan jag icke finna, att det är någon principiell olikhet emellan Kongl. Maj:ts förslag och generalpoststyrelsens framställning. Ingendera vill, att dessa postvaktbetjente skola erhålla *rätt* till 15 dagars ledighet årligen. *Båda* slå fast, att ledigheten skall efter ansökan af eller val bland vederbörande och i alla händelser endast efter pröfning för hvarje särskildt fall af generalpoststyrelsen beviljas. Icke heller generalpoststyrelsen själf önskar, att ledighet skall medgifvas, annat än då verkligt behof deraf föreligger. Nu kan det ju tvistas om, huruvida statsrådsprotokollets »försvagade helsa» må anses föranleda ett mera trängande behof af ledigheten än generalpoststyrelsens »ansträngande tjänstgöring». I statsrådsprotokollet upptages nemligen såsom skäl för ledigheten, som af finansministern godkännas, utom sjukdom eller hög ålder, äfven försvagad helsa. Jag tror, att i många fall försvagad helsa är ett mindre ömmande skäl till ledighet än öfveransträngning i tjänstgöringen, ty en person kan hafva försvagad helsa, men ändock mycket väl vara i

stånd att, utan att behöfva ledighet, sköta en obetydligt ansträngande tjänst hela året om. Deremot tror jag, att, om en persons tjänstgöring är mycket ansträngande, det är af verkligt behof påkalladt, för att hans hals skall bibehållas och icke knäckas, att någon ledighet, om och ringa, beviljas honom hvarje år. Här föreligger således, om jag så får säga, en lämplighetsfråga, icke en principfråga. Det gäller att afgöra, hvilketdera är bättre, att fastslå vissa bestämda skäl på grund af hvilka ledigheten må kunna beviljas, eller att öfverlemna åt generalpoststyrelsen att pröfva behofvet och att erkänna, att sådant behof förefinnes äfven i andra fall än vid bruten eller försvagad halsa eller vid hög ålder.

Jag kan således icke finna, att det föreligger någon principiel olikhet mellan Kongl. Maj:ts och generalpoststyrelsens förslag. Det är hufvudsakligen summan det här gäller. Enligt Kongl. Maj:ts förslag kunna endast 160 à 170 postvaktbetjente erhålla den i fråga varande förmånen. Enligt generalpoststyrelsen åter kunna 330 à 340 postvaktbetjente erhålla samma förmån. Då synes det mig, som om man icke på något sätt träder principen för nära, om man denna gång bifaller generalpoststyrelsen förslag i stället för Kongl. Maj:ts förslag. Jag ber därför att få förena mig uti det yrkande, som af den förste ärade talaren gjordes. Men för att det möjligtvis må blifva lättare att uppställa kontraposition mot utskottets förslag, ber jag att få gifva yrkandet samma uppställning, som utskottet gifvit sin hemställan. Jag ber således, herr talman, att få yrka, »att Riksdagen, med bifall till hvad herr Hedin i förevarande motion föreslagit, måtte höja det i omkostnadsstaten för postverket uppförda anslaget till traktaments för vaktbetjente med 25,000 kronor eller från 530,000 kronor till 555,000 kronor, samt att Riksdagen, med bifall i öfrigt till Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, må, med beräkning af postverkets stater för år 1896 till följande belopp, nemligen

aflöningsstaten	Kr. 3,090,100:—
öfvergångsstaten	» 2,400:—
indragningsstaten	» 593:—
pensionsstaten	» 85,225:—
omkostnadsstaten	» 4,777,000:—
oförutsedda utgifter	» 135,000:—
afkortningar och restitutioner m. m.	» 64,682:—
	<hr/>
	tillsammans Kr. 8,155,000:—

bestämman postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 8,155,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen».

Herrar *Thestrup* och *Nilson* från Lidköping förenade sig med herr von Friesen.

Herr Hedin: Herr talman! Det synes mig — om jag får göra den anmärkningen mot den ärade ledamot af statsutskottet, som först hade ordet — att här mindre är fråga om hvad Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med sin åsigt i detta ärende föreslagit än om hvad kammaren nu bör göra på grund af de af herr generalpostdirektören

Ang. anslag
till postverket.
(Forts.)

upplýsta förhållandena. Och sedan nu Kongl. Maj:t från förstnämnda auktoriserade håll fått ett beröm, som vare honom väl unnadt, torde kammaren, utan att inlåta sig på den hit icke hörande frågan om beröm eller klander åt Kongl. Maj:t, hvilken fråga ingen annan bragt å bane än den ledamot af utskottet, som jag nyss antydde, nu kunna taga frågan i öfvervägande, sådan den verkligen föreligger.

Jag har förvissat mig om, att det referat af generalpoststyrelsens framställning till Kongl. Maj:t, som förekommer uti bilagan till statsverkspropositionen, är fullkomligt korrekt, och kammarens ledamöter hafva utan tvifvel förvissat sig om detsamma genom att åhöra det föredrag, hvarmed debatten öppnades af herr von Krusenstjerna. Då är det, synes det mig, förunderligt, att statsutskottets utlåtande kan vara grundadt på ingenting annat än ett missförstånd, och att, efter herr von Krusenstjernas anförande, detta missförstånd legat till grund äfven för det yttrande, som vi hörde af den ledamot af statsutskottet, som här först hade ordet. Han sade nemligen, att här vore fråga om att bereda postvaktbetjente *semester*, och uti statsutskottets utlåtande talas endast om faran, nemligen för framtiden, om det så ofta omtalade farliga prejudikat, som skulle uppkomma, derest man åt postvaktbetjente tillerkände »en mera omfattande rätt» till ledighet. Här är, såsom hvar och en måste veta, som närmare tagit kännedom om den kongl. propositionen och deri innehållna referat af generalpoststyrelsens framställning till Kongl. Maj:t, och som äfven bör vara klart för hvar och en, hvilken hört generalpostdirektörens här till kammarens protokoll i dag afgifna anförande — det är, säger jag, alldeles uppenbart, att här *icke* af generalpoststyrelsen ifrågasatts något slags *rätt* för postvaktbetjente. Hvad en *rätt* till ledighet, till semester betyder, vet naturligtvis hvarje kammarens ledamot, som deltagit i behandlingen af en löneruleringsfråga eller som läst något af Riksdagens löneruleringsbeslut. Der stadgas, såsom en tjensten åtföljande rättighet, förmånen att hafva en månads eller sex veckors eller två månaders ledighet om året. Denna rättighet tillkommer den, som till tjensten utnämnes, tillkommer honom på grund af löneruleringsbeslutet. När han fatt sin fullmakt eller sitt konstitutorial, tillkommer den honom, så att han kan göra den rättigheten gällande lika väl som sin rättighet till de tjensten åtföljande löneförmånerna. Men det är absolut icke fråga om något sådant i generalpoststyrelsens framställning, vare sig för postvaktbetjente-corpsen i dess helhet eller för någon del af densamma. Hvad som är ifrågasatt är endast det, att Riksdagen skulle vilja sätta poststyrelsen i tillfälle att icke blott vid de af Kongl. Maj:t omförmälda ömmande fallen, utan i andra ömmande fall, således äfven vid en af omfattande tjenstgöring vållad öfveranstängning, beviljad ledighet. Om detta anslag beviljas, finnes det för generalpoststyrelsen en *möjlighet* att bevilja en sådan ledighet; men det finnes icke någon *rättighet* för en enda postvaktbetjent att komma och säga: jag har till följd af detta beslut rätt att få dessa 15 dagars tjenstledighet. Således hvilat det resonnement, hvarpå statsutskottets utlåtande är grundadt, liksom ock det resonnement, som vi hört af den statsutskottets ledamot, som först hade ordet, på ett missförstånd af hvad generalpoststyrelsen ifrågasatt.

Herr generalpostdirektören antydde, att man på något håll förmenat, att generalpoststyrelsen skulle till sitt förfogande hafva en annan utväg att, utan att besvära Kongl. Maj:t och Riksdagen, vinna det mål, som med generalpoststyrelsens framställning till Kongl. Maj:t afses. Herr generalpostdirektören hade enligt min tanke alldeles rätt uti — och jag räknar honom det till förtjenst — att beteckna denna utväg såsom en omväg. Jag har hört den meningen uttalas, att generalpoststyrelsen skulle hafva kunnat anlita också en annan utväg. Ja, utan tvifvel, det beror blott på hvad man menar med *kunna*. Man har sagt, att generalpoststyrelsen skulle mycket väl kunnat utan att fråga Kongl. Maj:t och Riksdagen använda det belopp, som här har bevärlas, för att bevilja ledighet i den utsträckning, som generalpoststyrelsen ifrågasatt. Ja, jag upprepar det ännu en gång, det beror på hvad man menar med *kunna*. Generalpoststyrelsen *kan* utan tvifvel göra det, utan att vare sig generalpostdirektören eller de öfriga ledamöterna af styrelsen derigenom äfventyra lif, ära eller gods eller ens komma att lida det ringaste obehag, ja, till och med utan att vare sig Riksdagen eller dess statsutskott någonsin skulle hafva kommit att, annat än genom en ren slump observera, att det så gått till. För min del betecknar jag denna utväg såsom en omväg, och jag håller generalpoststyrelsen räkning för att den icke velat beträda densamma, utan i stället framlagt behovet öppet och ärligt för Riksdagen. Generalpoststyrelsen har i det hänseendet rättigare förfarit än en annan styrelse, som redan blifvit här i debatten citerad.

Då nu generalpoststyrelsen på det sättet har förfarit, hemställer jag, om det icke är bättre, att Riksdagen gifver sitt erkännande åt ett sådant förfarande, när Riksdagen i öfrigt finner de grunder, som för detsamma blifvit andragna, vara tillräckliga, än att man skall inbilla sig, att man synnerligen väl dragit försorg om landets angelägenheter, när man kan gå hem med medvetandet att hafva prutat dessa 5000 kronor, sedan alldeles obekymrad om huruvida summor, flera gånger högre än detta belopp, utgå utan att Riksdagen blifvit derom tillfrågad eller kommit i tillfälle att pröfva desamma. Vi känna ju allt för väl, huru det kan tillgå i fråga om statsutgifter. Medan man finner sig belåten, när man kan säga: »det och det lyckades vi att pruta af» — är man alldeles obekymrad om att större summor gå ut, hvilka med lika mycket skäl hade bort vara underkastade Riksdagens pröfning. Man nöjer sig med att på sin höjd uttrycka sin förundran, att den och den styrelsen, eller att Kongl. Maj:t ansett sig hafva rätt att på egen hand besluta. Om kammarens ledamöter taga i betraktande sådana slutsummor som de, till hvilka t. ex. de af Kongl. Maj:t under förskottstitel anordnade medel uppgå, om kammarens ledamöter erinra sig förteckningen i de under förskottstitel anordnade medel, som för denna Riksdag anmälts till ersättande ensamt på sjetta hufvudtiteln, torde kammarens ledamöter med lätthet komma under fund med, att der finnes en summa, bland de många andra, uppgående, tror jag, till mellan åtta och nio gånger den, hvarom det nu är fråga, och af den natur, att anslag ovilkorligen bort af Kongl. Maj:t begäras för att uppföras i riksstaten. Det bekymrar man sig icke om i det

Ang. anslag
till postverket.
(Forts.)

Ang. anslag till postverket. lugna medvetandet, att man prutat ned 5 000 kronor för en af de minst tillgodosedda corpserna bland statens tjenare.

(Forts.)

Jag skall, med hänvisning till hvad som yttrats af herrar von Krusenstjerna och von Friesen, anhålla, att kammaren ville bifalla det förslag, som af herr von Friesen framstälts.

Herr Jonsson i Hof: Den talare, som senast hade ordet, hade otvifvelaktigt rätt deruti, att här icke är fråga om semester, utan endast om ledighet i vissa fall, och detta enligt såväl generalpoststyrelsens som Kongl. Maj:ts, af utskottet tillstyrkta förslag. Innebörden af förslaget i fråga är således icke så stor, som en talare här ville förmena, och skillnaden mellan dessa två olika förslag är i sjelfva verket icke heller så särdeles stor. Jag är mera böjd för att tro, att detta är en smakfråga och beroende på praktiskt omdöme, huruvida den ena eller den andra af dessa åtgärder kan vara lämplig att tillgripa. Jag har inom utskottet anslutit mig till Kongl. Maj:ts åsigt i frågan, då jag tror den vara att föredraga framför generalpoststyrelsens mening, och jag skall nu söka bjuda några skäl för denna min uppfattning.

Herr generalpostdirektör von Krusenstjerna anförde här i dag åtskilliga skäl, hvarför ledighet borde medgifvas äfven för ansträngande tjenstgöring. Dessa skäl gingo ut derpå, att det finnes postvaktbetjente, som hafva en tjenstgöring uppgående ända till 16 timmar per dag. Men hvad kan en ledighet på 14 dagar råda för bot för en så stor ansträngning i tjensten? Är det rim och reson i, att man skall låta dessa postvaktbetjente tjenstgöra året om i 12 till 16 timmar och så söka tillfredsställa rättfärdigheten derigenom, att man låter dem få 14 dagars ledighet? Nej, det går icke. Äfven om dessa postvaktbetjente få de 14 dagars ledighet, hvarom nu är fråga, så kan det icke gå i längden att låta dem hafva en så enorm tjenstgöring, utan rättelse måste ske på det enda fullt praktiska sätt som finnes, nemligen genom att minska tjenstgöringen, och det är ur den synpunkten, som jag trott, att Kongl. Maj:ts förslag är det mest lämpliga, ty det inskränker sig till sådana ömmande omständigheter, för hvilka denna ledighet bäst lämpar sig att tillgripa. Men, som sagdt, om man nu ger äfven sådana, som äro mycket ansträngda i tjensten, 14 dagars ledighet, så skall det icke hjälpa länge, utan man skall snart se sig nödsakad att vidtaga andra åtgärder för att åvägabringa rättelse.

Det är därför jag tror, att utskottets förslag är fullt lika välligt och lika praktiskt som generalpoststyrelsens förslag i frågan. Har kammaren den uppfattning, att man genom att tillmötesgå den åsigt, som generalpoststyrelsen förfäktat, skulle kunna undgå att tillsätta flere postvaktbetjente eller att i någon annan form inskränka tjenstgöringen, då må ju kammaren vara i sin goda rätt att hafva en sådan uppfattning, men min tanke är den, att en dylik åtgärd icke skall hjälpa, utan att man i alla fall skall nödgas vidtaga kraftigare åtgärder för att råda bot mot det onda, der sådant finnes, och ur den synpunkten tror jag, att bifall till utskottets förslag är det mest lämpliga.

Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr von Krusenstjerna: Sedan herr von Friesen formulerat *Ang. anslag till postverket.* sitt förslag, ber jag att få instämma i detsamma. *(Forts.)*

Herr Elowson: Jag vill härmed gifva till känna, att jag ämnar rösta för det förslag, som af herr von Friesen blifvit framlagdt.

Det synes mig, att generalpoststyrelsen i denna fråga afgifvit ett förslag, som slår in på en konstitutionelt riktig väg, och det är därför för mig ett synnerligt nöje att biträda detsamma. Det vore särdeles önskvärdt, om i allmänhet förslag framställdes, som tillkännagäfvade, huru vederbörande myndigheter vilja använda de summor, som Riksdagen åt dem anslår.

Det har sagts från något håll, att Riksdagen skulle genom ett bifall till herr Hedins förslag medgifva vaktbetjente rätt att åtnjuta semester. Enligt min uppfattning af detta uttryck torde icke så vara händelsen, utan skulle det bero på generalpoststyrelsen att vidtaga de anordningar, enligt hvilka vaktbetjente, som i följd af ansträngd tjänstgöring behöfva ledighet, skulle sådan beviljas.

Det har också från ett annat håll, om jag hörde rätt, framställts den anmärkningen, att den föreslagna åtgärden endast skulle vara ett palliativ, som icke skulle förmå råda bot mot det onda, som består deri, att det på många ställen råder öfveransträngning hos dessa underordnade statstjenare. Men, mine herrar, om det är så, att dessa äro i hög grad öfveransträngda, så måste ju alltid vinnas något genom att bifalla det förslag, som föreligger. Detta hindrar icke, att en sådan anordning som den ifrågasatta minskningen af arbetstiden skulle kunna vidtagas, om det bevisar sig vara nödvändigt.

För min del tror jag, att den nu föreslagna lilla åtgärden skulle verka godt, och därför anhåller jag, herr grefve och talman, att få ansluta mig till det förslag, som herr von Friesen framställt, och i hvilket det endast gäller ett tilläggsbelopp af 5 000 kronor.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på bifall till det af herr von Friesen under öfverläggningen framställda förslag; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller det af herr von Friesen under öfverläggningen angående statsutskottets hemställan i första punkten af utlåtandet n:o 8 framställda förslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit statsutskottets hemställan oförändrad.

Omröstningen utföll med 110 ja mot 98 nej; och hade alltså kammaren beslutat enligt ja-propositionens innehåll.

Punkterna 2—7.

Biföllos.

Efter föredragning vidare af *punkten* 8, angående ersättning för af statskontoret gjorda förskott, begärdes ordet af

Herr C. Persson i Stallerhult, som yttrade: Det är ganska stora ersättningsbelopp, som år efter år måste beviljas för sådana förskott, som af statskontoret blifvit på förhand utanordnade. De, som i år redan beviljats eller hvilkas beviljande man begärt, uppgå till icke mindre än 563,762 kr. Jag vet allt för väl, att alla dessa belopp äro af sådan natur, att det måste anslås medel att betala dem. Men jag begärde ordet för att fästa uppmärksamheten vid en i den nu föredragna punkten förekommande siffra, hvilken förefaller mig kunna för framtiden i någon mån inskränkas. Det är den första posten bland de förskott, som äro upptagna i denna punkt, nemligen till »godtgörande af kostnader för uppmätning och kartläggning af åtskilliga kronans domäner», hvarför skulle utgå 47,381 kronor 28 öre.

Det har åtskilliga år måst beviljas summor för att betäcka utgifter för detta ändamål. 1891 beviljades 7,720 kronor, 1892 hade beloppet stigit till 13,000 kronor, 1893 uppgick det äfven till 13,000 kronor, 1894 vid fjorårets riksdag beviljades 22,000 kr., och nu i år har summan ökats till 47,381 kronor 28 öre. Det synes häraf, att denna summa har stor benägenhet att stiga, och möjligen kommer den att stiga än ytterligare.

Det tillgår vanligen så, att alla kronodomäner, som äro föremål för ny utarrendering eller försäljning, af vederbörande landtmätare uppmätas och kartläggas. Huruvida detta är behöfligt, derpå tviflar åtminstone jag. Ty det ändamål, som vinnes med denna uppmätning och kartläggning, är väl ej af så afsevärd betydelse, att man skall behöfva kosta på så stora summor därför — åtminstone hvad de små domänerna beträffar. Gifver man akt på de egendomar, som skola försäljas, och hvilkas arrende icke utgör mer än 500 kronor, så finner man, att arrendet för samtliga dessa egendomar, som uppmättes och kartlades år 1894, utgjorde omkring 20,000 kronor, men att deremot uppmättningskostnaderna samma år uppgå till öfver 47,000 kronor. Detta är väl ett missförhållande, som man för framtiden måste råda bot för. Orsaken, hvarför dessa uppmätningar ske så allmänt, är lätt att finna. Ty då Riksdagen år 1891, med bifall till den i detta syfte då framlagda propositionen, beslöt, att, der det finnes särskilda lägenheter på sådana egendomar, som skola försäljas, dessa skola afsöndras och hembjudas till de lägenhetssegare, som derå hafva egna hus, bemyndigade Riksdagen äfven Kongl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser, huru det skulle tillgå i sådana fall. På grund af detta Riksdagens beslut har Kongl. Maj:t utfärdat en skrivelse till domänstyrelsen af den 22 december 1893, hvori det heter, att landtmätare skola före utarrenderingen eller försäljningen kartlägga och beskrifva hvarje hemman. Af detta kongl. bref är det alldeles klart, att det hädanefter kommer att ske så, att hvarje hemman, som skall utarrenderas

eller försäljas, skall uppmätas; och det kommer att erfordras ganska stora belopp härför. Att detta är behöfligt, torde den, som något känner förhållandena, icke med fog kunna påstå. Hvad tjenar det egentligen till att uppmäta och å nyo kartlägga små hemman, såsom trumslagareboställen o. d., som omöjligen kunna delas i flera lotter, då ju nätt och jemt en person kan vara besutten på ett sådant hemman? Den karta, som upprättas, kan heller aldrig ega vitsord, ty den upprättas ej på grund af allmän landtmäteriförrättning, utan på grund af myndigheternas uppdrag. Det är ej heller föreskrifvet, att man skall kartlägga hela egendomen, utan endast åkern, och se till, huruvida, med afseende på denna, öfverensstämmelse råder med den karta, som förut finnes. Jag tror därför, att alla skäl tala för, att man bör rigta uppmärksamheten på detta förhållande, så att i framtiden dessa uppmätningar ej blifva så allmänna, utan inskränkas till de fall, då de kunna anses vara af verkligt behof påkallade. Då kan man få denna summa rätt betydligt nedsatt. Åtminstone kan den komma att hålla sig vid det belopp, som förut utgått, och icke stiga så högt som den nu gjort och som jag här tagit mig friheten påpeka.

Det är endast detta jag velat få till protokollet antecknad.

Herr *Lasse Jönsson* instämde häruti.

Vidare anfördes icke. Punkten bifölls.

Punkterna 9—11.

Biföllos.

Punkten 12.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 2) hade herr *Fredrik Emil Pettersson* hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i riksstaten för år 1896 under sjunde hufvudtiteln uppföra ett extra anslag af 3,000 kronor för utredning af frågan om lämpligaste sättet för åstadkommande i Sverige af revision utaf så väl allmänna som eventuelt enskilda räkenskaper genom därför särskildt utbildade personer, men hemställde utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ang. anslag för utredning af frågan om revision af allmänna och enskilda räkenskaper genom därför särskildt utbildade personer.

I fråga härom anförde

Herr *Annéus*: Det skulle vara ett föga tacksamt värf att söka rubba ett förslag af ett så enhälligt statsutskott som nu, då motionären är den ende reservanten. Jag skall icke heller inlåta mig på ett sådant försök. Men eftersom jag sjelf är uppborädsman och har att utöfva kontroll på andra uppborädsmän, finner jag mig särskildt intresserad af denna fråga och anhåller därför att få yttra några ord i saken.

Motionären har visserligen i sin motivering angifvit, huru han i åtskilliga detaljer tänkt sig revisionen anordnad, men i sjelfva yrkandet eller klämman har han alls icke begärt något godkännande af

Ang. anslag för utredning af frågan om revision af allmänna och enskilda räknenskaper genom derför särskildt utbildade personer.

dessas detaljer, utan inskränkt sig till en begäran om anslag för utredning af frågan om lämpligaste sättet att åstadkomma en revision af såväl allmänna som eventuellt enskilda räknenskaper genom dertill särskildt utbildade personer. Vid sådant förhållande vill det nästan synas mig, som om statsutskottets skäl mot denna begäran — nemligen att den af motionären föreslagna utvägen icke skulle leda till det åsyftade målet — icke vore fullt tillfredsställande. Motionären har endast begärt en utredning, och denna synes mig utskottet ej bort alldeles afvisa. Vare nu härmed huru som helst — i alla händelser förefaller

(Forts.)

det mig synnerligen önskligt, att någon utredning åvägabringas.

De beklagliga underslef, som en följd af är egt rum såväl i statens som kommuners och korporationers kassor, borde dock mana till en undersökning, huruvida icke något kan göras för att åvägabringa en skarpare kontroll. Måhända äro de af motionären i motiveringen uttalade åsikter icke de mest lämpliga och rigtiga — derom vill jag icke döma — men det vore ju utredningens sak att i sådant fall påfinna något bättre. Att på statens bekostnad utbilda och aflöna några nya tjänstemän vill jag för min del icke vara med om, och detta har icke heller motionären önskat eller åtminstone ej uttryckligen ifrågasatt. Men deremot föreställer jag mig, att man ganska lätt skulle kunna leda den enskilda företagsamheten in på motionens syftemål. Funnes det nemligen tillfälle å ena sidan för hugade personer att under statens kontroll, men på egen bekostnad, utbilda sig till offentliga revisorer och derom få betyg samt å andra sidan för myndigheter, korporationer och enskilde att vid behof anlita dessa revisorer mot godtgörelse efter taxa, vore redan derigenom ej så litet vunnet, utan att det kostat staten särdeles mycket, om ens något. Jag tänker härvidlag på någon organisation ungefärligen motsvarande landsfiskalernas. Dessa tjänstemän få visserligen förordnanden, hvarigenom de erkännas såsom statens funktionärer, men ha ingen aflöning, ingen pensionsrätt och ingen annan ersättning än efter resereglementet, om och när de anlitas. Med vår tids trängsel på alla förvärfvsbanor skulle det säkerligen icke möta hinder att få sökande till dylika befattningar, och antagligen skulle deras anlåtande, om och när det för öfrigt funnes lämpligt, icke heller ställa sig så särdeles dyrt för staten i jemförelse med de kostnader, som nu utgå, t. ex. när en landshöfding jemte biträde nödgas vid befarad uppbördsbrist företaga en resa, eller när vederbörande chefer och förmän, vanligen åtföljda af en sekreterare, resa ut på inspektions- och revisionsfärder. Dessutom föreställer jag mig, att det skulle vara en ganska god sak, äfven för enskilde, om de i vissa fall, såsom vid boutredningar och konkurser m. m., kunde få lita till dylika författningskunniga och i bokföring fullt hemmastadda biträden.

Då motionen emellertid nu torde falla, tager jag mig friheten uttala den förhoppning, att den åtminstone faller framåt och kommer igen under gynnsammare förhållanden, såvida nemligen icke regeringen sjelf — hvilket nog vore det bästa — ville taga frågan i sin egen hand och bringa den till ett önskvärdt slut. Såsom det nu en följd af år har tillgått, bör det icke i längden få fortgå.

Jag har intet yrkande att göra.

Häruti instämde herrar *Natt och Dag, Nordström, Boëthius, Melin, Ahrenberg, Mankell, Wavrinsky, Ramstedt, Eklund* från Stockholm och *Hammarström*.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 7.

I ordningen förekom dernäst statsutskottets utlåtande n:o 29, i *Ang. beviljande af låneunderstöd för anläggning af jernväg från Orsa till Bollnäs.*

Från Andra Kammaren hade till statsutskottet öfverlemnats en af herrar *J. Johnsson* i Bollnäs, *O. Wikström* och *N. Hansson* i Berga väckt motion (n:o 127) derom, att Riksdagen måtte bevilja och ställa till Kongl. Maj:ts disposition ett extra anslag å 1,847,500 kronor, motsvarande halfva anläggningskostnaden för en jernväg från Orsa socken i Dalarne till Bollnäs station å norra stambanan, för att under de vilkor och bestämmelser, som Riksdagen faststälde för understödjande af enskilda jernvägar, af Kongl. Maj:t anvisas såsom lån till det bolag, som komme att bildas för byggande af jernvägen, att utgå med en tredjedel under hvarterdera af åren 1895, 1896 och 1897.

Utskottet hemstälde emellertid, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr von Friesen: I likhet med utskottet anser äfven jag, att motionen icke bör af Riksdagen bifallas; men jag skulle hafva önskat, att motiveringen för afslag varit en annan än den af utskottet framställda. Utskottet åberopar den motivering, utskottet hade för ett år sedan för afslag å eu motion af annat innehåll än den ifrågavarande. Då var föreslaget att ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af fem millioner kronor att användas icke till lån åt en viss bestämd jernväg, utan till lån efter ansökningar från skilda håll angående låneunderstöd åt jernvägar. Här är åter fråga om en bestämd jernväg. Här hade således utskottet bort pröfva, om behovet af denna bestämda jernväg verkligen vore så trängande, att Riksdagen på grund deraf borde göra ett undantag från det i regeln följda förfaringsättet med afseende å lån till enskilda jernvägar. För min del kan jag icke finna, att behovet är så trängande, att ett dylikt undantag borde förekomma, men jag vill dermed icke säga, att jag icke medgifver, att denna jernväg kan vara till stor nytta, särskildt för statens jernvägar, emedan den kommer att tillföra mycken trafik åt statsbanorna. I denna rigtning skulle jag hafva önskat att motiveringen gått, men i afseende på sjelfva saken har jag intet annat yrkande att göra än på bifall till utskottets förslag.

Herr *Jonsson* i Hof instämde i detta yttrande.

Ang. beviljande af låneunderstöd för anläggning af jernväg från Orsa till Bollnäs. (Forts.)

Herr Johnsson i Bollnäs: Utskottet har slutat med en hemställan, att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda, och i detta afseende är ju utskottets hemställan fullt tydlig. Men utskottet har såsom skäl för denna hemställan åberopat de motiv, som utskottet i ett förlidet år afgifvet betänkande i fråga om anslag till bildande af en fond för låneunderstöd till byggande af enskilda jernvägar anfört. Det förefaller åtminstone mig egendomligt, att de skäl, som anförts för afslag å väckt motion angående bildande af fond för låneunderstöd åt enskilda jernvägar, äfven kunna anses tillämpliga, då det gäller förslag att staten må bevilja lån till en särskild jernväg. Om jag under dessa förhållanden och vid försök att tolka utskottets egen mening i frågan skulle misstaga mig, lärer detta vara ursäktligt. Utskottets innersta mening synes emellertid vara den, att anspråk på låneunderstöd för anläggning af enskilda jernvägar icke bör framläggas till Riksdagen, utan till Kongl. Maj:t, och att fördelningen af medel, som Riksdagen till detta ändamål kan bevilja, uteslutande är en Kongl. Maj:ts angelägenhet. Om detta varit utskottets mening, så må det tillåtas mig att erinra, att Riksdagen icke alltid haft denna uppfattning. Under slutet af 1860-talet, då åtskilliga motioner om understöd för byggande af enskilda jernvägar inom Riksdagen väcktes, ansåg Riksdagen nödigt vinna utredning om, hvilka banor företrädesvis borde erhålla understöd af statsmedel. Med anledning häraf aflät Riksdagen den 12 maj 1869 en skrifvelse till Kongl. Maj:t, deruti, med framhållande deraf, att enskilda jernvägsföretag ej mindre hade till uppgift att förmedla den lokala trafiken, än ock att tillföra statens då färdigbyggda banor, såsom östra och södra stambanan, ökad trafik, hvarförutan dessa banor icke komme att motsvara sitt ändamål, och att af dessa skäl staten borde genom direkta understöd underlätta och främja, att enskilda jernvägar, der behof deraf gjorde sig gällande, komme till stånd, Riksdagen yttrar följande:

»Af alla dessa skäl anser Riksdagen det lämpligaste sättet att uppmuntra enskilda jernvägsanläggningar vara, att staten understödjer dem med direkt anslag till viss del af den beräknade anläggningskostnaden. Att staten dock icke kan utfästa sig att obetingadt lemna understöd för alla de jernvägsanläggningar, som kunna ifrågakomma, torde knappt behöfva erinras. Det blir därför nödigt icke blott att meddela föreskrift om huru stor del af kostnadssumman må i form af anslag högst kunna beviljas, utan ock att en viss årlig summa härtill anslås, samt att Riksdagen bestämmer hvilka bansträckningar, som anses vara af den vikt, att de må af ett sådant understöd komma i åtnjutande.»

Riksdagens mening var således då, att, innan statsanslag, såsom det då i första rummet ifrågasatts, eller statslån beviljades till enskilda jernvägar, Riksdagen i hvarje särskildt fall borde pröfva, huruvida de förutsättningar förelåg, att de med statsmedel borde understödjas.

I anledning af denna Riksdagens skrifvelse tillsatte Kongl. Maj:t en komité. Denna uppgjorde förslag till ett enskildt jernvägsnät, som den kallade för det *sekundära* nätet i motsats till statsbanornas, hvilket

den betecknade med det *primära* nätet. Komitén föreslog vidare de *Ang. beviljande* banor, som den ansåg i första rummet böra komma i åtnjutande af *af låneunder-* statsunderstöd i den ena eller den andra formen. 1871 års Riksdag *stöd för an-* fick sig förelagdt komiténs betänkande, och just med anledning af *läggnings af* komiténs utredningar beviljade samma Riksdag 10,000,000 kronor att utgå *jernväg från* under 5 år med 2,000,000 kronor om året till understöd åt då ifråga- *Orsa till* varande jernvägsanläggningar. Nu har Riksdagen på senare tid *Bollnäs.* frångått den i nämnda skrivelse uttalade uppfattning, och sedan de *(Forts.)* jernvägar, som i komiténs förslag upptagits, blifvit fullbordade, har Riksdagen visserligen för hvarje 5-års-period öfverlemnadt ett visst belopp till Kongl. Maj:t att fördelas å de särskilda bolagen, men öfverlemnadt till Kongl. Maj:t att besluta hvilka jernvägsföretag, som skulle erhålla låneunderstöd. I det betänkande, som utskottet afgaf förlidet år i anledning af då väckt motion om ökad anslag till fonden för jernvägslån, har utskottet anfört bland annat: »Det må väl såsom regel vara riktigt, att, på sätt i motionen frambålles, vid utgifvandet af sådana lån från statens sida icke påkallas någon uppoffring, enär å länen skall erläggas ränta jemte årligt amorteringsbelopp, men den omständigheten, att riksgäldskontorets utestående fordran för förfallna, men icke verkställda inbetalningar å utgifna lån för enskilda jernvägar m. m. under de senaste fem åren vuxit med i det närmaste 1,000,000 kronor, kan icke annat än mana till ett försigtigt handhafvande af statens lånerörelse för jernvägsändamål.» Jag antog, då jag läste denna motivering, att Riksdagen nu skulle vilja slå in på den gamla, enligt min mening fullt rigtiga principen, som uttalades år 1871, nemligen att Riksdagen skulle pröfva hvarje särskildt fall, då fråga om lån till enskilda jernvägar förekomme, och jag styrktes just i denna min uppfattning deraf, att statsutskottets då gjorda uttalande vann Riksdagens bifall. Nu har emellertid utskottet afvisat en framställning om, att Riksdagen skulle ingå i pröfning af, huruvida den af mig m. fl. föreslagna jernvägen borde erhålla något understöd i form af lån. Om Riksdagens beslut att öfverlemba till Kongl. Maj:t att afgöra, hvilka jernvägsföretag som borde med statslån understödjas, varit ur statsekonomisk synpunkt fördelaktigare, än om Riksdagen förbehållit sig denna pröfningsrätt, derom skall jag icke tillåta mig något uttalande. Sammanställer jag emellertid, hvad utskottet i nämnda betänkande anfört om oguldna räntor och annuiter, jemförda med i hvad man de jernvägar, hvilka af komitén förordades och af Riksdagen år 1871 gillades, hafva fullgjort sina förbindelser till staten med afseende å de erhållna länen, så framgår deraf, att alla till sistnämnda grupp hänförliga jernvägsföretag fullgjort sina förbindelser. De obetalda räntor och annuiter å jernvägslån, som statsutskottet i sitt uttalande förra året anmärkt, afse sådana jernvägar, som af Kongl. Maj:t beviljats lån af de utaf Riksdagen för sådant ändamål anslagna medel. Detta förhållande synes mig ådagalägga, att de principer, som Riksdagen 1871 uttalade, ännu ega sin giltighet, och Riksdagen bör pröfva, huruvida den ena eller den andra banan företrädesvis har de förutsättningar, att de med lån böra understödjas.

Ang. beviljande
af låneunder-
stöd för an-
läggning af
jernväg från
Orsa till
Bollnäs.
(Forts.)

Hvad nu särskildt beträffar frågan, huruvida Riksdagen bör understödja enskilda jernvägar eller icke, ber jag att få erinra derom, att den uppfattning, som den af mig här förut omnämnda jernvägskomitén uttalat, nemligen att utan bibanor en stambana icke skulle kunna lemna ett nöjaktigt resultat, fränset dess huvuduppgift att tillfredsställa ortsbehofven af lätta kommunikationer, är för visso genom de i början af 1870-talet tillkomna bibanor till södra och östra stambanorna bekräftad. Tag bort dessa bibanor, och det skall snart visa sig, att stambanorna i trafikhänseende lemna dåligt resultat. Hafva bibanor i mellersta och södra delen af landet varit nödvändiga för att tillföra stambanorna trafik, så lärer denna grundsats i lika hög grad gälla stambaneförhållandena norrut. Det kan icke nekas, att Riksdagen har med ganska frikostig hand lemnat anslag till stambanor i Norrland; och det har klagats öfver, att de lemna så dåligt resultat. Ja, det kan icke vara annorlunda, då de sakna bibanor. Det är ju nödvändigt, att de få bibanor, som tillföra dem trafik.

Den bana, hvarom här är fråga, är ju en sådan bana. Den skulle icke allenast förse orten med lätta kommunikationer och utveckla alla näringsgrenar. Den skulle också tillföra stambanan en ökad trafik. Särskildt gäller detta sträckningen Bollnäs—Söderhamn. Då så är förhållandet, tror jag, att utskottet bort uttala sig om, huruvida utskottet för sin del anser, att denna bana förtjenar understödjas med statslån. Det är icke så ovigtigt, att man vet, huruvida Riksdagen anser, att företaget bör understödjas. Att vidtaga åtgärder för att åstadkomma en jernväg, är förenadt med icke så ringa uppoffring. Vet man, att man icke har att påräkna statslån, får man försöka att skaffa sig medel på annat håll eller ock i tid uppgifva försöket. Att i förhoppning om statslån nedlägga kostnader på teckning och andra utgifter och till sist kanske blifva nekad statslån, är för de personer eller kommuner, som satt sig i spetsen för ävägbringande af en jernväg, ganska kämbart. Det är således icke så alldeles likgiltigt, som utskottet synes förmena, om man har Riksdagens uttalande derom, huruvida en jernväg är förtjent af statslån eller icke.

Jag skall, herr talman, icke göra något yrkande, men jag tror, att utskottets betänkande, sådant det blifvit affattadt, har gifvit fullt skäl till det uttalande jag gjort; och jag hoppas, att, då nästa år frågan om lån till enskilda jernvägar förekommer, Riksdagen äfven skall taga i öfvervägande, hvilka jernvägar företrädesvis böra komma i åtnjutande af det anslag, som Riksdagen då möjligen kan komma att bevilja.

Häruti instämde herrar *Wikström, Olsson* i Sörnäs och *Hansson* i Berga.

Herr *Persson* i Mörarp: Herr talman! Mine herrar! Jag tror nog, att man kan rigta klander mot utskottet för de motiv, det angifvit för sin hemställan; men jag tviflar på, att man skall

kunna skriva motiv sådana, att de skola kunna tillfredsställa alla samt-^{Ang. beviljande} lige kammarens ledamöter, och svårligen lära de väl kunna tillfreds-^{af läneunder-} ställa en motionär, hvilket jag icke undrar på, när man kommit till ^{stöd för an-} det slut, att man vill afstyrka bifall till hans motion. Men att man ^{läggning af} kan fordra, att, sedan Riksdagen för åtskilliga år sedan uttalat sig ^{jernväg från} derhän, att Riksdagen velat fränsäga sig pröfningsrätten af, om det ^{Orsa till} ena eller det andra enskilda jernvägsföretaget kunde vara mera be- ^{Bollnäs.} rättigadt till statslånebidrag, statsutskottet nu skulle ingå i pröfning, ^(Forts.) huruvida den enskilda jernväg, om hvars understödjaude med statslån förslag här föreligger, är af den vikt och betydenhet, att den företrädesvis, framför andra, bör blifva föremål för låneunderstöd, detta hade jag verkligen icke väntat. Jag hade knappast trott, att man skulle sträcka sina anspråk så långt. Hufvudsaken är ju här, att man icke synes vilja öka det statslåneunderstöd, som Riksdagen redan bestämt för 5-års-perioden, hvilken ju med nästkommande år går till ända. Att då på förhand göra uttalande om, att denna jernväg framför öfriga enskilda jernvägar skulle komma i åtnjutande af statsbidrag, har utskottet icke tilltrött sig. Ensamt dessa omständigheter böra väl, efter min mening, vara af den betydenhet, att de fullt berättigat till det slut, hvartill utskottet kommit. Jag anhåller om bifall dertill.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, och efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 8.

Efter föredragning, hvart för sig, af statsutskottets utlåtanden:
n:o 30, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 65 § i förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket; och
n:o 31, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om utarrendering af jagträppen å kronoparker m. m.,
biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtanden hemställt.

§ 9.

Slutligen föredrogs Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärder till skydd för jordbruket mot skada af s. k. canadahjortar i Södermanlands län.

Med hufvudsakligt tillstyrkande af berörda, inom Andra Kammar-
ren af Herr C. G. Andersson i Skeenda afgifna motion, n:o 134, hem-
stälde utskottet i detta utlåtande:

»att Andra Kammaren för sin del beslutar att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t förordna, att canadahjorten blifver tillåten att jagas någon tid årligen».

Ordet begärdes af

Herr Andersson i Skeenda, som yttrade: Herr talman, mine herrar! Jag skall till en början förklara, att jag är utskottet tacksam för

den utomordentliga utredning, det lemnat min motion. Som herrarne veta, väcktes en likadan motion under förra årets riksdag. Den åtföljdes af en mängd bilagor, underskrifna af icke mindre än 35 jordbrukare, som dessa canadahjortar tillskyndat större eller mindre förluster, uppskattade från 8 till 14 tunnor hafre. I denna kammare bifölls motionen på tillstyrkande af vederbörligt utskott, utan att ett ord spildes derpå; med den afslogs af Första Kammaren. Canadahjortarne vore så få till antalet, hette det. Man tycktes mena, att de skulle få föröka sig i större mängd och göra ändå större skada, än de hittills gjort.

Sedan sade utskottet slutligen, att Södermanlands läns landsting icke torde underlåta att hos Kongl. Maj:t göra framställning i ämnet. Dessa jordegare vände sig sedan till häradets landstingsmän för att få motion härom i landstinget, men de ville dock icke att denna motion skulle väckas, och därför har jag åter kommit igen med min motion.

Nu har förvaltaren på Skeppsta, herr Dickson, inkommit till utskottet med en skrivelse, deruti han sagt, att hjortarne skulle minskats till halfva antalet. Detta, vågar jag påstå, är icke sant. Jag har här i min hand ett bref, underskrifvet af åtta personer från Blacksta, der det, enligt hvad som meddelas i brefvet, finnes sex eller åtta hjortar, som förderfvat en hel hödös. Ett annat bref har jag från Heby, greve Liljencrantz' egendom, der det uppehåller sig en 12 å 13 stycken hjortar, som gjort stor skada för alla torparne deromkring. Dessa ha måst uppsätta brädsrankor för att skydda sitt hö och hafva det oaktadt lidit stora förluster.

Under sådana förhållanden är det alldeles nödvändigt, att hjortarnes antal minskas. Detta har icke skett, såsom förvaltaren på Skeppsta påstår, utan tvärtom, de hafva ökats i stor skala.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Boëthius: Herr greve och talman, mine herrar! Motionären nämnde, att utskottet låtit i sitt betänkande inflyta ett meddelande, att hjortarnes antal minskats till hälften. Utskottet fick ett sådant meddelande och ansåg sig i rättvisans intresse böra intaga det samma. Det är för öfrigt samma meddelande, som läses i dagens nummer af Stockholms Dagblad.

Men utskottet hade skäl att misstänka, att denna uppgift om sex hjortar rörde blott trakten omkring Skeppsta, ty i föregående års utskottsbetänkande omtalas, att det år 1892 fans elfva hjortar, men att dessa delat sig i två skaror, hvaraf en, räknande sex hjortar, stannade i trakten af Skeppsta, medan den andra skaran begifvit sig åt ett annat håll. Utskottet misstänkte således, att det kunde finnas andra flockar, och intog därför i sitt yttrande orden »åtminstone i trakten af Skeppsta». Nu framgår också af brefvet till motionären från hans hemtrakt, att det läser finnas flera skaror.

Emellertid, dessa hjortar må vara få eller många, så gäller här en principfråga, nemligen den, huruvida genom statens mellankomst enskilda personer skola hindras att effektivt skydda sig mot villebråd och genom jagt erhålla ersättning för den skada, detta villebråd gör, eller med andra ord om ett villebråd, därför att det anses nyttigt för det allmänna, skall underhållas på några enskildas bekostnad. Detta

har utskottet ansett icke öfverensstämma med en sund rättsordning. Det må vara beklagligt, om dessa hjortar försvinna ur Sveriges rike genom jagträttens frigifvande, men ännu beklagligare vore det, om svenska medborgare skulle anse sig hafva anledning att tvifla på rättskydd från samhällets sida.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls; och skulle, jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas medkammaren.

§ 10.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagen^s skrifvelse, n:o 4, till Konungen i fråga om inlösen till statsverket af skattefrälseräntor, som inom viss tid till staten hembjudas.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *N. Hansson* i Berga under 12 dagar från och med den 4 nästa mars; och

herr *M. G. Bruzelius* under 4 dagar från och med den 28 dennes.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial n:o 32, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens sjette hufvudtitel;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 16, i anledning af väckta motioner *dels* om ändrad lydelse af 63 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, *dels* ock om ändring af 4 mom. i 38 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

n:o 17, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 73 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891; och

n:o 18, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande utseende af rättens ombudsman i konkurs; samt

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om utsträckning af rätten till begagnande af tjenstefrimärken.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,12 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.